

Samgongan hevur brotið lögtingslóg

Løgtingið samtykti í 1975, at landsstýrið skuldi samráðast um undirgrundina. Landsstýrið hevur latið samráðingarnar frá sær til triggjar lögtingsmenn, sum ikki hava hesa heimildina!

Hava trí umboð fyrri samgonguna á lögtingi rætt at samráðast við donsku stjórnina um undirgrundina? Og hava vit longu skorið okkum frá øðrum møguleikum við at leggja 2. grein í kommissorium'inum fram?

Hesi ivamálini vóru nakað av tí, sum tingmenn bóru fram, tá uppskot Tjóðveldisflokksins um føroysku undirgrundina kom aftur úr marknaðarnevndini til 2. viðgerð á Tingi.

Ein meiriluti í marknaðarnevndini visir á, at samráðingar eru farnar fram, men at tær ikki eru lidnar. Eisini siga samgonguflokkarnir, at uppskot til kommissorium er sent donsku stjórnini, sum kortini ikki hevur svarað enn.

Tjóðveldisflokkurin visir í áliti sínum á, at samtyktin, lögtingið gjørdi í 1975, áleggur landsstýrinum at samráðast um yvirgrundini, men at landsstýrið hevur givið málið frá sær.

Tjóðveldisflokkurin hevur tí skotið upp, at lögtingið tekur málið í egnar hendur og velur eina millumtinganevnd við seks limum at hava samráðingarnar.

Javnaðarflokkurin hevur eitt líknandi uppskot. Flokkurin heldur eisini, at tað er skeiðt at senda eina nevnd við monnum, sum eru so ósamdir um tað, teir skulu samráðast um.

Uttan heimild

I orðaskiftinum á lögtingi visti Erlendur Patursson á, at Jógvan Sundstein, Hilmar Kass og Pauli Ellefsen hava ført samráðingarnar við donsku stjórnina uttan heimild.

Samráðingarnar eru ferdar á øðrum grundar-

lagi enn 1975-samtyktin sigur. Tí eru samráðingarnar óregluligar, segði Erlendur Patursson.

Hann víðgekk kortini, at tað lógliga var í lagi við Paula Ellefsen, tí hann situr í landsstýrinum. Men hann legði afturat, at landsstýrið hevur framt lógloysi við at lata samráðingarrættin frá sær:

— Er nakar stoltleiki í Hilmar Kass og Jógvan Sundstein taka teir undir við uppskotinum hjá Javnaðarflokkinum og Tjóðveldisflokkinum.

„Fingu greitt at vita...“

Atli Dam afturvisti øllum undanförsunum hjá Paula Ellefsen „...vit fingur greitt at vita...“ at her er einki at gera...vit hava fingið greitt at vita frá Anker Jørgensen, at yvirtaka vit undirgrundina, so merkir tað loysing...“

Formaður Javnaðarflokksins segði, at ordni hjá Anker Jørgensen eru burturvið. Tey eru ikki undirbygd og hava ikki dekning í nakrari juridiskari dokumentation.

— Hverja heimild hava Anker Jørgensen og Poul Schlüter at úttala slíkt. Teir hava onga heimild, sló Atli Dam fast.

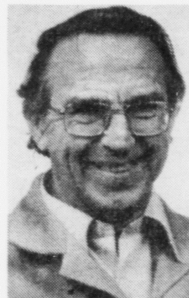
Hann tók eitt líknandi dømi frá 1946, tá føroyingar fingur greitt at vita frá Knud Kristensen, at valdu føroyingar ikki stjórnaruppskotið, merkti tað loysing. Men Knud Kristensen handlaði í heimildarloysi. Tað visa søguligar bókur í dag, visti Atli Dam á.

Annars metti hann, at samgonguflokkarnir hava verið ov tíðliga á veg við at leggja eitt kommissorium — ein arbeiðssetning — fram. Serliga við seinra partinum:

„2) Udvalget undersøger og udarbejder forslag til en færøsk råstofordning baseret på ligestillingsprincippet, men indenfor disse rammer med videst

Atli Dam: — Harmiligt, at hesin maðurin, sum hevur „...fingið greitt at vita, at skulu vit yvirtaka undirgrundina, so merkir tað loysing...“ er við í samráðingunum. Hvorki Anker Jørgensen ella Poul Schlüter hava heimild at úttala slíkt. Eingin juridisk dokumentation fyriliggur

Erlendur Patursson: — Pauli Ellefsen hevur sagt, at hann fer ikki at biðja um yvirtøku. Løgmaður gongur sostatt móti lögtingssamtyktini. Tí er tað háð móti lögtinginum at hava Paula Ellefsen við í samráðingunum. Tann sjálvuppgjörda samráðingarnevndin má lata samráðingarnar yvir til eina lögtingsnevnd

mulig hensynstagen til færøske interesser, hvad enten disse måtte være af styrelsesmæssig eller økonomisk karakter.“

Atli Dam metti, at hetta hevur skorið føroyingar frá øðrum møguleikum. Annars harmaðist hann um, at hesin maðurin, sum hevur „...fingið greitt at vita...“ er við í samráðingunum.

Jógvan Sundstein upplýsti, at uppskotið til eitt kommissorium er ikki upplegg til samráðingarnar sum so, men bert eitt upplegg til eina samráðingarnevnd. Hann segði, at tann fyrri greinin í upplegginum er tann

føroyska, meðan tann seinra er tann danska.

Tann fyrri greinin er so ljóðandi:

„1) Det undersoges og redegøres for, hvordan der indenfor den gældende statsretlige ordning mellem Danmark og Færøerne — hjemmestyreordningen — eller i henhold til gældende retsprincipper er juridisk muligt for hjemmestyret at overtage sagsområdet Færøernes undergrund og havbund eller som det udtrykkes i hjemmestyreløven „Råstoffer i undergrunden“.

jo-mo

Javnaðar-kvinnustevnan

Stevnan, sum kvinnur í Javnaðarflokkinum skuldu hava í mai mánað, er framskundað til vikuskiftið 22. og 23. april, tí hon kom at falla saman við landsfundin hjá flokkinum, sum er útsettur til miðskeiðis í mai.

Javnaðarkvinnustevnan byrjar fríggjakvöldið kl. 19 og endar leygardagin kl. 18.00. soleiðis at avbygdakvinnur ikki nýðast at leggja nátt í Havn.

Tann triðja stevnan hjá javnaðarkvinnunum verður eins og tann fyrsta í húsum Føroya Arbeiðarafelags í Havn.

Ein roynd at viðurkenna okkara skrivandi fólk

Javnaðarflokkurin skotið upp at stovna Bókaforlag landsins, sum skal útgeva bókur, bond, filmir o.a.

„Bókaforlag landsins“ verður heitið á einum almennum bókaforlag, um lögtingið tekur undir við uppskoti Javnaðarflokksins.

Fyri Javnaðarflokkin legði Jóannes Dalsgaard í síðstu viku eitt uppskot um at stovna eitt almennt bókaforlag fyrri Tingið.

Sambært uppskotinum skal forlagið skipa fyrri útgávu av føgum bókmentum, yrkisbókmentum, barnabókum, skúlabókum, plátum, bondum, videobondum, stuttfilmum o.o.

Javnaðarflokkurin hevur hugsað sær, at forlagið skal vera ein sjálvstøðugur stovnur, sum skal stjórnast av eini trimannanevnd. Løgtingið skal velja ein lim og rithøvundarnir tveir.

At skipa fyrri dagliga virkseminum skal eitt starvsfólk setast. Landskassin skal bera allan kostnaðin og skal eisini hava allar inntøurnar. Annars mælir Javnaðarflokkurin til, at stýrið fyrri bókaforlagið ger eina nágreinligari reglugerð fyrri virkið hjá forlagnum.

100 bókur

I viðmerkingunum til uppskotið verður upplýst, at árliga koma um 100 bókur út. Tær fevna um fagar bókmentir, yrkislesnað, skúlabókur og barnabókur. Bókurnar koma út á næstan líka nógvum forlögum sum talið av bókum og oftast eru tað rithøvundarnir sjálvir, sum átaka sær útgávuna:

— Grundarlagið undir bókaútgávu í Føroyum er ógvuliga ymiskt. Tað er royndur lutur, at hetta at geva bókur út, er eitt ógvuliga tungt tak figgjarliga, segði Jóannes Dalsgaard, lögtingsmaður, undir framleggvi.

Hann upplýsti, at til sjálva útgávuna av bókunum hava høvundar ella forløg høvi til at søkja sær figgjarligan stuðul hjá

føroyskum ella útlenskum mentannargrunnum. Í hesum sambandi nevndi hann, at Mentannargrunnur Føroya Lögtings hevur verið føroyskum rithøvundum og forlögum ein góður stuðul.

— Men stuðulin frá mentannargrunninum røkkur á ongan hátt til allan framleiðslukostnaðin, við tað at mentannargrunnurin sjáldan stuðlar við meiri enn einum triðingi av tí, tað kostar at prenta bókina.

Tá hugsað verður um, at ein stórir partur av bókaútgávu okkara fer fram á sokallaðum egnum forlag ella á forlag, sum i roynd og veru er at rokna sum egið forlag, er greitt, at bókaútgáva er eitt ógvuliga tungt tak, serstakliga hjá tí einstaka rithøvundanum.

Ongan mentanar-politikk

Hesi viðurskipti stava frá tí veruleika, at vit í Føroyum ongan veruligan mentanarpolitikk hava.

Eitt endamálið við lógaruppskotið hjá Javnaðarflokkinum er tí at taka stig til almennt mentanarpolitikk, samstundis sum hetta er ein roynd at lætta um skipandi virksemin hjá tí parti av okkara listafólki, sum i lóguni hava tey vana-ligastu arbeiðskorini.

Endamálið við uppskotið er eisini, at royna at skráseta eina almenna viðurkenning av okkara skrivandi fólki. Hetta kann gerast við at geva hesum fólki eitt samlig arbeiðskor, og hetta vil eisini siga, at allir rithøvundar eiga at fáa eina sømiliga løn fyrri sitt arbeiði — nakað, ið eftir Javnaðarflokksins meting bert kann fremjast gjøgnum eitt alment ríkið og alment figgjað bókaforlag, segði Jóannes Dalsgaard.

jo-mo